

บทที่ 4

ระบบเสียงภาษาคะฉิ่นที่วิเคราะห์จากระบบการเขียนที่เป็นอักษรโรมัน

ระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมันสร้างขึ้นเมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมาโดยมิชชันนารีชื่อ Ola Hanson ที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาในรัฐคะฉิ่น ประเทศพม่า พร้อมกับ William Robert และ George Geis ช่วงปี ค.ศ.1891-1911 (<http://www.pworld.net.ph/user/rvkachin/index.com>) จากหลักฐานไม่ปรากฏปีที่สร้างระบบการเขียนที่แน่นอน แต่ Yaw (1996:4) กล่าวไว้ว่า Hanson ได้รับมอบหมายให้แปลคัมภีร์ไบเบิลสำหรับคนคะฉิ่นในปี 1885 ซึ่งอาจจะเป็นเหตุให้ Hanson จำเป็นต้องสร้างระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ในการแปลคัมภีร์ เนื่องจากขณะนั้นภาษาคะฉิ่นยังไม่มีระบบการเขียน ถ้านับจนถึงปัจจุบันนี้ระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน (Roman-based script) น่าจะมีอายุประมาณ 100 ปี ในการสร้างระบบการเขียนภาษาคะฉิ่น หาก Hanson ได้อาศัยหลักเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ ดังที่ Pike (1947:208) กล่าวไว้ว่า

"People are much more readily made conscious of distinctive sound unit in a language than they are submembers of the units. For this reason a practical orthography is phonemic. It has only one , and only one symbol for this sound unit."

ซึ่งคำกล่าวนี้สามารถสรุปได้ว่าการสร้างระบบการเขียนจะต้องใช้สัญลักษณ์เพียงตัวเดียวแทนเสียงที่มีนัยสำคัญแต่ละเสียง

ในการสร้างระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมันของ Hanson แม้ว่าอาจจะสร้างโดยอิงเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ดังกล่าวมาข้างต้น แต่ระบบการเขียนที่สร้างขึ้นมานั้นอาจจะอิงระบบเสียงภาษาจิงเผาะที่ได้รับการยอมรับให้เป็นตัวแทนภาษาคะฉิ่นที่พูดในสมัยนั้น หรืออาจจะพยายามสร้างระบบการเขียนให้ครอบคลุมภาษาอื่นๆที่พูดในรัฐคะฉิ่นด้วย เนื่องจากคำว่า "คะฉิ่น" (Kachin) เป็นคำกลางใช้เรียกกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในรัฐคะฉิ่น ซึ่งพูดภาษาหลายภาษา ได้แก่ จิงเผาะ (Jinghpaw) มารู (Maru) อัดซี (Atsi) ลาชี (Lashi) ลีซู (Lisu) เป็นต้น กลุ่มคนเหล่านี้ล้วนมีวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน ดังนั้นคำว่า "คะฉิ่น" จึงน่าจะมีความหมายทางวัฒนธรรมมากกว่าทางภาษาศาสตร์ เกี่ยวกับเรื่องนี้ Leach (1954:57) และ Hertz (1935:187) กล่าวไว้ว่าคนคะฉิ่นเป็นคนกลุ่มที่พูดได้หลายภาษา (polyglot) ได้แก่ ภาษาจิงเผาะ ภาษามารู ภาษาลาชี ภาษาลีซู โดยใช้ภาษาจิงเผาะเป็นภาษากลาง (lingua franca) ในการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มคนคะฉิ่น และจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าผู้ที่พูดภาษาจิงเผาะ

เป็นส่วนใหญ่และมีอำนาจทางการเมืองการปกครองหรือชนชั้นปกครองในรัฐคะฉิ่น เมื่อเทียบกับกลุ่มคนที่พูดภาษาอื่นๆ ได้แก่ มารู อัดซี ลาซี เกรรี ลีซู คนเหล่านี้จะอยู่ในฐานะชนชั้นใต้การปกครอง ดังนั้นภาษาจึงเพาะซึ่งเป็นภาษาของชนชั้นปกครองและเป็นภาษาของคนส่วนใหญ่ จึงได้รับการยอมรับให้เป็นภาษาราชการของรัฐคะฉิ่น เป็นภาษาที่ใช้สำหรับการศึกษาระดับในรัฐคะฉิ่น ซึ่งคนคะฉิ่นไม่ว่าจะพูดภาษาใดเป็นภาษาแม่ก็ต้องเรียนภาษาจึงเพาะเพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่พูดภาษาต่างๆ ในรัฐคะฉิ่น ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศไทย ซึ่งคนไทยไม่ว่าจะมาจากภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคใต้ พูดภาษาถิ่นของตนเองที่บ้าน แต่เมื่อเข้ารับการศึกษาในระบบจะต้องเรียนภาษาไทยกลางหรือภาษามาตรฐานด้วยกันทั้งสิ้น (Haas, 1956:34)

ผู้วิจัยได้ศึกษาระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมันจากหนังสือแบบเรียนภาษาคะฉิ่นระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้สอนเป็นคนคะฉิ่นที่พูดภาษาจึงเพาะเป็นภาษาแม่ มาจากเมืองมิจินา เมืองหลวงของรัฐคะฉิ่น ประเทศพม่า ชื่อ นายเบา นอจา อายุ 47 ปี เคยเป็นครูสอนภาษาคะฉิ่นในระดับประถมศึกษาที่เมืองมิจินามาก่อน ปัจจุบันนี้ประกอบอาชีพทนายความ ซึ่งในขณะนั้นได้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว นอกจากนี้ นางซารา อูสา ซึ่งเป็นคนคะฉิ่นเชื้อสายจึงเพาะ อายุ 75 ปี เคยเป็นครูอยู่ที่เมืองมิจินาและอยู่ในคณะผู้จัดทำ English-Kachin Burmese Dictionary (1977) ได้ช่วยอ่านออกเสียงคำในภาษาคะฉิ่นให้แก่ผู้วิจัย นายศิริพงษ์ สมานิตังมัน ซึ่งเป็นคนคะฉิ่นเชื้อสายจึงเพาะเช่นกัน ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการพิมพ์เอกสารภาษาคะฉิ่นมาแล้วประมาณ 30 ปี ได้ให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับปัญหาการพิมพ์ตัวอักษรภาษาคะฉิ่น

ระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน มีลักษณะหลายอย่างที่คล้ายคลึงกับระบบการเขียนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก Hanson ผู้คิดค้นระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมันเป็นชาวอเมริกัน พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ดังนั้นในการสร้างระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นจึงเลือกใช้ตัวอักษรโรมันและอิงกฎเกณฑ์ระบบการเขียนภาษาอังกฤษบางประการ จาก A Dictionary of the Kachin Language ของ Hanson (1954) พบว่า Hanson ได้เลือกใช้ตัวอักษรโรมันทั้งหมด 42 ตัวแทนเสียงพยัญชนะและสระในภาษาคะฉิ่น แบ่งออกเป็นตัวอักษรแทนเสียงสระ 12 ตัว และตัวอักษรแทนเสียงพยัญชนะ 30 ตัว ส่วนการเรียงลำดับตัวอักษรแทนเสียงสระทั้งหมด 12 ตัวก่อน แล้วตามด้วยอักษรแทนเสียงพยัญชนะอีก 30 ตัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอักษรแทนเสียงสระทั้งหมด 12 ตัว เรียงลำดับดังต่อไปนี้

A Ā E Ē Ĕ I O U AI AU AW OI

ตัวอักษรแทนเสียงพยัญชนะทั้งหมด 30 ตัว เรียงลำดับจากซ้ายไปขวา ดังต่อไปนี้

B	BY	CHY	D	G	GY
H	J	K	KY	HK	HKR
HKY	L	M	N	NG	NY
P	HP	PF	R	S	T
TS	HT	V	W	Y	Z

ในขณะที่การเรียนการสอนภาษาคะฉิ่น ผู้พูดภาษาคะฉิ่นที่เรียนภาษาคะฉิ่นจะต้องจำว่าตัวอักษรในภาษาคะฉิ่นแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจำตัวอักษรได้ง่ายขึ้น โดยพิจารณาจากลักษณะการเขียนตัวอักษรแต่ละตัวเป็นสำคัญ ดังปรากฏในหนังสือเรียนภาษาคะฉิ่น ชื่อ Jingphaw' hti laika nnan hpung ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวอักษรที่เขียนด้วยเส้นตรง 1 เส้น มี 1 ตัว คือ

I

กลุ่มที่ 2 ตัวอักษรที่เขียนด้วยเส้นตรง 2 เส้นประกอบกัน มี 2 ตัว คือ

L T

กลุ่มที่ 3 ตัวอักษรที่เขียนด้วยเส้นตรง 3 เส้นประกอบกัน มี 6 ตัว คือ

A H K N Y Z

กลุ่มที่ 4 ตัวอักษรที่เขียนด้วยเส้นตรง 4 เส้นประกอบกัน มี 3 ตัว คือ

E M W

กลุ่มที่ 5 ตัวอักษรที่เขียนด้วยเส้นตรง 5 เส้นประกอบกัน มี 2 ตัว คือ

È Ē

กลุ่มที่ 6 ตัวอักษรที่เขียนด้วยเส้นโค้ง มี 10 ตัว คือ

O	C	G	S	U
J	P	B	R	D

กลุ่มที่ 7 ตัวอักษรที่ประกอบด้วยตัวอักษร 2 ตัว มี 21 ตัว คือ

AI	AU	WI	AW	OI	HK	NG
NY	HP	HT	TS	KY	KR	GY
GR	CH	MY	PY	BY	BR	PR

กลุ่มที่ 8 ตัวอักษรที่ประกอบด้วยตัวอักษร 3 ตัว มี 5 ตัว คือ

CHY HKY HKR HPY HPR

จะเห็นได้ว่าการแบ่งกลุ่มตัวอักษรที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้นแตกต่างจากการแบ่งกลุ่มของ Hanson ซึ่งแยกออกเป็นสระและพยัญชนะ แต่ในหนังสือแบบเรียนภาษาคะฉิ่นจะแบ่งกลุ่มตามลักษณะการเขียนตัวอักษรแต่ละตัว และจำนวนตัวอักษรที่รวมกันเป็นชุดอักษร ทั้งนี้อาจช่วยด้วยเหตุผลในการช่วยให้ผู้เริ่มเรียนภาษาคะฉิ่นได้จำรูปแบบตัวอักษรได้ง่ายขึ้น และเขียนตัวอักษรได้รวดเร็วขึ้น โดยมีได้คำนึงถึงกฎเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ที่จะแบ่งออกเป็นเสียงสระและพยัญชนะ

ระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นมีกฎเกณฑ์การเขียนดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาระบบการเขียนภาษาคะฉิ่น โดยใช้อักษรโรมันดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมันสามารถสรุปเป็นกฎเกณฑ์ได้ดังนี้

1. เรียงลำดับตัวอักษรจากซ้ายไปขวา เริ่มจากพยัญชนะต้น สระและพยัญชนะท้าย

< zendau > / zen³¹ daw³¹ / 'กรรไกร'

< sanit > / sa³¹ nit³¹ / 'เจ็ด'

2. ใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ในตำแหน่งต้นประโยคและชื่อเฉพาะ

< Ma Naw	hpun	lung	ai . >
/ ma ³¹ no ³³	phun ⁵⁵	luŋ ⁵⁵	?ai ³³ /
มานอ (ชื่อ)	ต้นไม้	ขึ้น	Verb marker
'มานอขึ้นต้นไม้'			

3. ใช้เครื่องหมายวรรคตอนดังต่อไปนี้

3.1 ใช้การเว้นวรรคสำหรับแบ่งคำ

< Ngai	mawdaw	gau	ai . >
/ ŋai ³³	mo ³³ do ³³	gau ³¹	?ai ³³ /
สรรพนามบุรุษที่ 1	รถยนต์	ขับ	Verb marker
'ฉันขับรถ'			

3.2 ใช้เครื่องหมายยัติภังค์ (.) สำหรับประโยคบอกเล่า

< Anhte	nta	tut	mat	wa	sai . >
/ ?an ⁵⁵ the ³³	n ³¹ ta ⁵¹	tut ³¹	mat ³³	wa ³¹	sai ³³ /
สรรพนามบุรุษที่ 2	บ้าน	ชาย	PAST	ทิศทางออก	Verb marker
พหูพจน์	จากผู้พูด				
'เราชายบ้านไปแล้ว'					

3.3 ใช้เครื่องหมายประจัญหน้า (?) สำหรับประโยคคำถาม

< Tsamai	a	ni	? >
/ ca ³¹ mai ⁵¹	?a ³¹	ni ⁵¹ /	
มะระ	คือ	Interrogative marker	
'มันคือมะระหรือ'			

พยัญชนะ

ระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน มีจำนวนตัวอักษรแทนเสียงพยัญชนะทั้งหมด 30 ตัว ซึ่งจาก A Dictionary of the Kachin Language ของ Hanson (1954) มีการจัดเรียงลำดับตัวอักษรและชื่อเรียกตามที่ Hanson (1954) เสนอไว้ และผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างคำจาก A Dictionary of the Kachin Language ของ Hanson (1954) พร้อมแสดงวิธีออกเสียงและให้ความหมายภาษาไทยไว้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตัวอักษรโรมันแทนเสียงพยัญชนะในภาษาคะฉิ่น

ตัวอักษร	ชื่อ	ตัวอย่าง
< B >	/ ba ³¹ /	<BAU> /bau ³³ / 'มื่อ่ง'
< BY >	/ bja ³¹ /	<TAU BYEN> /tau ³³ bjen ⁵¹ / 'ตะพานน้ำ'
< CHY >	/ cha ³¹ /	<CHYU> /chu ³¹ / 'นม'
< D >	/ da ³¹ /	<DU> /du ³¹ / 'คอ'
< G >	/ ga ³¹ /	<GARI AI> /ga ³¹ ri ³³ ?ai ³³ / 'สัน'
< GY >	/ gja ³¹ /	<GYIT> /gjit ³¹ ?ai ³³ / 'วัด'
< H >	/ ha ³¹ /	<HA> /ha ⁵¹ / 'คำอุทานตกใจ'
< J >	/ ja ³¹ /	<JOI> /joi ³³ / 'เครื่องซัง'
< K >	/ ka ⁵⁵ /	<KAN> /kan ³³ / 'ท้อง'
< KY >	/ kja ⁵⁵ /	<KYEP HTAP> /kjep ³¹ thap ³¹ / 'รองเท้าแตะ'
< HK >	/ kha ³¹ /	<HKA> /kha ³¹ / 'น้ำ'
< HKR >	/ khra ³¹ /	<HKRAP AI> /khrap ³¹ ?ai ³³ / 'ร้องไห้'
< HKY >	/ khja ³¹ /	<HKYENG> /khjɛŋ ³³ / 'แดง'
< L >	/ la ³¹ /	<LAI KA> /lai ³¹ ka ³³ / 'หนังสือ'
< M >	/ ma ³¹ /	<MATI> /ma ³¹ ti ⁵¹ / 'เห็น'
< N >	/ na ³¹ /	<NA> /na ³³ / 'หู'
< NG >	/ ŋa ³¹ /	<NGAI> /ŋai ³³ / 'สรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์'
< NY >	/ nja ³¹ /	<NYEP> /njep ³¹ / 'น้ำมูก'
< P >	/ pa ⁵⁵ /	<PAT> /pat ⁵⁵ / 'กระจก'
< HP >	/ pha ³¹ /	<HPUN> /phun ⁵⁵ / 'ต้นไม้'
< PF >	-	(อักษรนี้ใช้เฉพาะเมื่อเขียนภาษาข่อยเคาวิส)
< R >	/ ra ³¹ /	<RUM> /rum ³³ / 'น้ำตก'
< S >	/ sa ³¹ /	<SI> /si ³¹ / 'ผล'
< T >	/ ta ⁵⁵ /	<TAM> /tam ³¹ / 'หา'
< TS >	/ ca ⁵⁵ /	<TSAP> /cap ³¹ / 'หมี'
< NT >	/ tha ³¹ /	<HTI> /thi ⁵⁵ / 'อ่าน'

ตัวอักษร	ชื่อ	ตัวอย่าง
<V>	-	(อักษรนี้ใช้เฉพาะเมื่อเขียนภาษาช้อยเคาเริส)
<W>	/wa ¹¹ /	<WA> /wa ³³ / 'พีน'
<Y>	/ja ³¹ /	<YU> /ju ⁵⁵ / 'หนู'
<Z>	/za ¹¹ /	<ZAU> /zau ¹¹ / 'เตา'

จากตัวอักษรทั้งหมด 30 ตัวที่ Hanson เลือกใช้เพื่อแทนเสียงพยัญชนะ มีตัวอักษร 2 ตัว คือ <PF> และ <V> ที่มีได้ใช้ในระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นมาตรฐาน แต่ปรากฏใน A Dictionary of the Kachin Language ของ Hanson (1954) ตัวอักษร 2 ตัวนี้พบในระบบการเขียนภาษาช้อยเคาเริส (Hkauris) ซึ่งเป็นภาษาช้อยของภาษาคะฉิ่น ในระบบการเขียนภาษาช้อยเคาเริส <PF> จะแทนหน่วยเสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ริมฝีปากเสียง /f/ แต่ในระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นมาตรฐานไม่มีหน่วยเสียงนี้ และ <V> จะใช้แทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก /v/ ในภาษาช้อยเคาเริส แต่ไม่พบหน่วยเสียงนี้ในภาษาคะฉิ่นมาตรฐาน (Hanson, 1954:561,700) ในการสร้างระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน Hanson อาจจะต้องการให้ระบบการเขียนที่สร้างขึ้นมารอบคลุมระบบเสียงภาษาคะฉิ่นและภาษาช้อยเคาเริส จึงได้เตรียมอักษร <PF> และ <V> ไว้เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงที่ปรากฏเฉพาะในภาษาช้อยเคาเริส อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้จะจำกัดขอบเขตเฉพาะภาษาคะฉิ่นมาตรฐานเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่วิเคราะห์อักษร <PF> และ <V> เนื่องจากอักษรทั้งสองตัวนี้ไม่พบในระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นมาตรฐาน

ในการวิเคราะห์ระบบเสียงจากระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะแสดงสัญลักษณ์ของเสียงแต่ละเสียงได้ เนื่องจากมิได้มีการบันทึกเสียงของผู้พูดภาษาคะฉิ่น ในขณะที่ที่สร้างระบบการเขียนเมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นผู้วิจัยเพียงแต่คาดเดาว่าตัวอักษรแต่ละตัวน่าจะแทนหน่วยเสียงประเภทใด โดยอาศัยผู้พูดภาษาคะฉิ่นที่มีอายุมากที่สุดเท่าที่จะหาได้และสามารถอ่านหนังสือคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมันได้ ซึ่งผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือในการออกเสียงภาษาคะฉิ่นให้ฟังจากนางซารา อูสา อายุ 75 ปี และมีประสบการณ์ในการสอนภาษาคะฉิ่นและทำพจนานุกรมภาษาคะฉิ่นร่วมกับคณะ เมื่อนางซารา อูสา เริ่มเรียนภาษาคะฉิ่น ระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมันสร้างมาได้ประมาณ 30 ปี คาดว่าคงจะยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาษามากนัก ผู้วิจัยจึงได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการอ่านของนางซารา อูสา ช่วยในการวิเคราะห์ระบบเสียงในภาษาคะฉิ่นจากระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน ซึ่งน่าจะพอเป็นตัวแทนของระบบเสียงภาษาคะฉิ่นในช่วงที่สร้างระบบการเขียนประมาณ 100 ปีที่ผ่านมาได้ แต่อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากระบบการเขียนที่เป็นอักษรโรมันเป็นสำคัญและใช้เสียงอ่านของเจ้าของภาษาช่วยในส่วนที่จำเป็นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะนางซารา อูสา อาจไม่ได้พูดภาษาคะฉิ่นเหมือนกับสมัยที่เป็นเด็กก็ได้

ระบบพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะ มีทั้งหมด 22 หน่วยเสียง

ตารางที่ 2 หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาคะฉิ่นที่วิเคราะห์จากระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน

ประเภท ของเสียง	ฐานกรณ์	ริมฝีปาก	ฟัน/ ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง- ปุ่มเหงือก/ เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
	คุณ สมบัติ ของเสียง					
กัก	ก้อง	 /b/	<D> /d/	<J> /j/	<G> /g/	
	ไม่ก้อง-ไม่พ่นลม	<P> /p/	<T> /t/	<TS> /c/	<K> /k/	
	ไม่ก้อง-พ่นลม	<HP> /ph/	<HT> /th/	<CHY> /ch/	<HK> /kh/	
นาสิก	ก้อง	<M> /m/	<N> /n/		<NG> /ŋ/	
เสียดแทรก	ก้อง		<Z> /z/			
	ไม่ก้อง		<S> /s/			<H> /h/
ข้างลิ้น	ก้อง		<L> /l/			
ลิ้นร่ว	ก้อง		<R> /r/			
กึ่งสระ	ก้อง	<W> /w/		<Y> /j/		

1. หน่วยเสียงพยัญชนะกัก (stops)

อักษรโรมัน 12 ตัว คือ < B D J G P T TS K HP HT CHY HK > น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก 12 หน่วยเสียง คือ / b d j ɡ p t c k ph th ch kh / ตามลำดับ เสียงเหล่านี้แบ่งออกเป็น 3 ชุด คือ หน่วยเสียงกัก ก้อง หน่วยเสียงกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม และ หน่วยเสียงกัก ไม่ก้อง พ่นลม

1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง มีตัวอักษร 4 ตัวที่น่าจะแทนหน่วยเสียงพยัญชนะ 4 หน่วยเสียง

	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก / b /
<BAW>	/ bo ³³ / 'ห้าว'
<NUBA>	/ nu ⁵⁵ ba ³¹ / 'พี่หรือน้องของพ่อ (ผู้หญิง)'
<CHYU BIN BAU>	/ chu ³¹ bin ³³ bau ³³ / 'ลูกอี๊ด'

<D>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง อาจจะได้ที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /d/
<DU>	/du ³¹ / 'คอ'
<CHYA DAI>	/cha ³¹ dai ³³ / 'สะคือ'
<MAI DANG>	/mai ³¹ dan ³¹ / 'สะโปก'
<J>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่เพดานแข็ง /j/
<U-JI>	/ʔu ³¹ ji ⁵⁵ / 'เหงือก'
<JAHKU>	/ja ³¹ khu ⁵¹ / 'เก้า'
<MADUJAN>	/ma ³¹ du ³¹ jan ³³ / 'ภรรยา'
<G>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน /g/
<N-GUP>	/n ³¹ gup ³¹ / 'ปาก'
<LAGAW>	/la ³¹ go ³³ / 'ขา'
<LAGI>	/la ³¹ gi ³³ / 'ท่อนขา'

1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม มีตัวอักษร 4 ตัวที่น่าจะแทนหน่วยเสียงพยัญชนะ 4 หน่วยเสียง ดังต่อไปนี้

<P>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม เกิดที่ริมฝีปาก /p/
<PAT>	/pat ⁵⁵ / 'กระจก'
<N-PU>	/n ³¹ pu ³¹ / 'ล่าง'
<TSAP>	/cap ³¹ / 'หมี'
<CHYAKAP>	/cha ³¹ kap ³¹ / 'กราม'
<T>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม อาจจะได้ที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /t/
<LATA>	/la ³¹ ta ⁵⁵ / 'แขน'
<MATI>	/ma ³¹ ti ⁵¹ / 'เห็ด'
<GAT>	/gat ⁵⁵ / 'ตลาด'
<SANIT>	/sa ³¹ nit ³¹ / 'เจ็ด'
<TS>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม เกิดที่เพดานแข็ง /c/
<LATSI>	/la ³¹ ci ³³ / 'หนึ่งร้อย'
<TSAP>	/cap ³¹ / 'หมี'
<KATSU>	/ka ³¹ cu ³¹ / 'กึ่ง'

<K>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม เกิดที่เพดานอ่อน /k/
<KADAWN>	/ka ³¹ don ³³ / 'จิ้งหรีด'
<KAPUN>	/ka ³¹ pun ³³ / 'แมงเม่า'
<TAU KAWK>	/tau ³³ kok ⁵⁵ / 'เต่า'
<BALIK>	/ba ³¹ lik ³¹ / 'ตำรวจ'

1.3 หน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลม มีตัวอักษร 4 ตัวที่น่าจะแทนหน่วยเสียงพยัญชนะ 4 หน่วยเสียง ดังต่อไปนี้

<HP>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่ริมฝีปาก /ph/
<HPUN>	/phun ³³ / 'ต้นไม้'
<PAGI>	/pha ³¹ gi ³¹ / 'ผักชี'
<LAHPA>	/la ³¹ pha ³¹ / 'ไหล'

<HT> น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลม อาจจะได้ที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /th/

<LAHTIN>	/la ³¹ thin ³³ / 'สิ้นเท้า'
<AN THE>	/an ⁵⁵ the ³³ / 'สรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์'
<A-HTOI>	/a ³¹ thoi ⁵¹ / 'สี่เหลี่ยม'

<CHY>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่เพดานแข็ง /ch/
<CHYANG>	/chan ³¹ / 'คำ'
<TSUCHYIT>	/cu ³¹ chit ³¹ / 'คางคก'
<CHYAHKAN>	/cha ³¹ khan ⁵¹ / 'ปู'

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ให้ <CHY> แทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่เพดานแข็ง แทนที่จะวิเคราะห์ให้เป็นพยัญชนะควบกล้ำ เนื่องจากผู้วิจัยไม่พบอักษร <CH> แทนหน่วยเสียงพยัญชนะใดในภาษาอะจัน ถ้าหากว่าวิเคราะห์ <CHY> เป็นอักษรแทนพยัญชนะควบกล้ำ จะไม่สามารถแสดงได้ว่าพยัญชนะควบกล้ำนี้เกิดจากหน่วยเสียงพยัญชนะใดปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะที่สอง /j/ ซึ่งแทนด้วยอักษร <Y>²

² เมื่อให้ผู้พูดภาษาอะจันอ่านออกเสียงคำที่เขียนด้วยอักษร <CHY> พบว่าจะออกเป็นเสียง [tsh]

<HK>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ฟันลม เกิดที่เพดานอ่อน /kh/
<GAHKAN>	/ga ³¹ khan ⁵¹ / 'หน้าผาก'
<N-HKA>	/n ³¹ kha ³³ / 'คาง'
<HKUM HKRANG>	/khum ³³ khraŋ ³³ / 'ร่างกาย'

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในระบบการเขียนภาษาชนกลุ่มน้อยต่างๆ ที่เป็นอักษรโรมัน อาทิ กะเหรี่ยง สะกอ ลีซู ลาหู่ ต่างใช้ตัวอักษร <HP> <HT> และ <HK> แทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ฟันลม (Smalley, 1976: 25) ดังนั้น Hanson จึงใช้สัญลักษณ์ตัวอักษร <HP> <HT> และ <HK> เช่นเดียวกัน ซึ่งอาจจะเป็นระบบที่มีชนนารีได้เรียนมาก่อนที่จะเข้ามาศึกษาชนกลุ่มน้อยและเผยแพร่ศาสนา ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นระบบเดียวกันและง่ายในการแปลคัมภีร์

2. หน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก (nasals)

อักษรโรมัน 3 ตัว คือ <M N NG> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก 3 หน่วยเสียง คือ /m n ŋ/ ตามลำดับ หน่วยเสียงพยัญชนะนาสิกทุกหน่วยเสียง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

<M>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก /m/
<MA-U>	/ma ³¹ u ³³ / 'ลูกกระเดือก'
<MUN>	/mun ³³ / 'ขน'
<PUNG KUM>	/puŋ ³³ kum ³³ / 'กะโหลก'
<IUM>	/ium ³¹ / 'เกลือ'
<N>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง อาจเกิดที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /n/
<NA>	/na ³³ / 'หู'
<NAN HTE>	/nan ⁵⁵ the ³³ / 'สรรพนามบุรุษที่ 2 พหูพจน์'
<SINDA>	/sin ³¹ da ³¹ / 'อก'
<WAN>	/wan ³¹ / 'ไฟ'

สำหรับตัวอักษร <N> สามารถเกิดเป็นพยางค์ได้ตามลำพังโดยไม่ต้องอาศัยการปรากฏร่วมกับสระใดทั้งสิ้น ในลักษณะพยัญชนะนาสิกก้อพยางค์ (syllabic nasal)

<N-TSANG>	/n ³¹ caŋ ³¹ / "เอว"
<N-RA>	/n ³¹ ra ³³ / "กระดูก"
<N-RUNG>	/n ³¹ ruŋ ³¹ / "เข้า"
<N-TA>	/n ³¹ ta ⁵¹ / "บ้าน"

<NG>	น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน /ŋ /	
<NGAI>	/ŋai ³³ /	‘สรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์’
<NGA>	/ŋa ³³ /	‘ปลา’
<JING LAM>	/jɪŋ ³¹ lam ³¹ /	‘วงง’
<UHTAWNG>	/u ³¹ toŋ ³³ /	‘นกยูง’

ในการวิเคราะห์หน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก จากระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ให้ตัวอักษร <NG> เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว /ŋ/ แทนที่จะเป็นพยัญชนะควบกล้ำ /ŋg/ เพราะในระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นไม่ปรากฏว่ามีพยัญชนะควบกล้ำ ที่มีตัวอักษร <G> ซึ่งแทนเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน /g/ ปรากฏร่วมเป็นพยัญชนะควบกล้ำเสียงที่สองกับเสียงพยัญชนะใดทั้งสิ้น แต่พบว่าสามารถปรากฏเป็นเสียงแรกของพยัญชนะควบกล้ำ /gr/ และ /gj/ ได้ เช่น <GRAI> /grai³³/ ‘มาก’ <GYIP AI> /gjip³¹ ai³³/ ‘แถบ’

3. หน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก (fricatives)

อักษรโรมัน 3 ตัว คือ <S Z H> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก 3 หน่วยเสียง คือ <s z h> ตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

<S> น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง อาจเกิดที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /s/

<SALUM>	/sa ³³ lum ³³ /	‘หัวใจ’
<SIN WAWP>	/sin ³¹ wop ⁵⁵ /	‘ปอด’
<SAI>	/sai ³³ /	‘เลือด’

<Z> น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ก้อง อาจเกิดที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /z/

<MAW ZA>	/mo ³³ za ³³ /	‘ถุงเท้า’
<HKAI ZE>	/khai ³¹ ze ³³ /	‘ตะเกียบ’
<ZAU>	/zau ³¹ /	‘เตา’

<H> น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่เส้นเสียง /h/ จากการศึกษาข้อมูลผู้วิจัยพบว่าหน่วยเสียงพยัญชนะนี้เกิดน้อยมากในภาษาคะฉิ่น เช่น คำว่า

<HA>	/ha ⁵¹ /	‘คำอุทาน’
<HOI>	/hoi ⁵⁵ /	‘คำขานรับ’

4. หน่วยเสียงพยัญชนะข้างลิ้น (lateral)

ตัวอักษร 1 ตัว คือ <L> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะข้างลิ้น ก้อง อาจจะได้ที่ฟันหรือปุ่มเหงือก / l / ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<LAHPUT>	/la ³¹ phut ³¹ /	'เช่า'
<U-LOI>	/u ³¹ loi ³³ /	'ควาย'
<LANG DA>	/lan ³¹ da ³³ /	'แรง'

5. หน่วยเสียงพยัญชนะลิ้นร้ว (trill)

ตัวอักษร 1 ตัว คือ <R> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะลิ้นร้ว ก้อง อาจจะได้ที่ฟันหรือปุ่มเหงือก / r / ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<KARA>	/ka ³¹ ra ³³ /	'ผม'
<RU>	/ru ³¹ /	'ราก'
<NGA RAI>	/ŋa ³³ rai ⁵⁵ /	'บาป'

6. หน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ (semi-vowels)

ตัวอักษร 2 ตัว คือ <w y> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ 2 เสียง คือ / w j / ตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

<W> น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ ก้อง เกิดควบคู่กันที่ตำแหน่งริมฝีปากและเพดานอ่อน /w/

<WA>	/wa ³³ /	'ฟัน'
<WOI>	/woi ³³ /	'ลิง'
<WUTTA>	/wut ³¹ ta ³³ /	'มีนาคม'

<Y> น่าจะเป็นตัวอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ ก้อง เกิดที่ตำแหน่งเพดานแข็ง /j/

<NA YI>	/na ³³ ji ³³ /	'นาฬิกา'
<YUP AI>	/jup ³¹ ai ³³ /	'หลับ'
<LAYIT>	/la ³¹ jit ³¹ /	'พัด'

ในการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาคะฉิ่นที่สะท้อนจากระบบการเขียนที่เป็นอักษรโรมันผู้วิจัยพบว่าไม่มีอักษรแทนหน่วยเสียงก้อง เกิดที่เส้นเสียง /ʔ/ ดังนั้นจึงไม่อาจวิเคราะห์ว่ามีหน่วยเสียง /ʔ/ ในภาษาคะฉิ่น แต่เมื่อผู้วิจัยให้ผู้พูดภาษาคะฉิ่นคือ นายเบา นอจา และนางซารา อูสา ออกเสียงภาษาคะฉิ่นที่เขียน

โดยใช้อักษรโรมันให้ผู้วิจัยฟัง ผู้วิจัยได้ยินเสียงพยัญชนะกัก เกิดที่เส้นเสียง [ʔ] ในตำแหน่งต้นพยางค์ สำหรับคำที่เขียนขึ้นต้นด้วยอักษรแทนเสียงสระ เช่น

<U JI>	/ʔu ³¹ ji ³³ /	‘เหงือก’
<AN THE>	/ʔan ⁵⁵ the ³³ /	‘สรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์’
<U>	/ʔu ³¹ /	‘นก’

พยัญชนะควบกล้ำ

ในการวิเคราะห์พยัญชนะควบกล้ำจากระบบการเขียนที่เป็นอักษรโรมัน ผู้วิจัยมีหลักการในการวิเคราะห์ คือ พยัญชนะแรกต้องเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยวที่ปรากฏเป็นพยัญชนะแรกได้โดยไม่ต้องปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะอื่น และพยัญชนะควบกล้ำที่สองจะต้องเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะ /r w j/ ซึ่งแทนด้วยอักษร <R W Y> เท่านั้น จากหลักการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าพยัญชนะควบกล้ำที่วิเคราะห์จากระบบการเขียนที่เป็นอักษรโรมัน มีทั้งหมด 18 ชุด ดังแสดงในตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 พยัญชนะควบกล้ำในภาษาคะฉิ่นที่วิเคราะห์จากระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน

พยัญชนะควบกล้ำ	ตัวอย่าง
 	<BRU> /bru ³³ / ‘งานศพ’
<PR>	<PRU AI> /pru ³³ ai ³³ / ‘ออก’
<HPR>	<HPRI> /phri ³³ / ‘เหล็ก’
<GR>	<GRAI> /grai ³¹ / ‘มาก’
<KR>	<KRU> /kru ⁵⁵ / ‘หก’
<HKR>	<HKRAP AI> /khrap ³¹ ai ³³ / ‘ร้องไห้’
<BY>	<SAP BYA> /sap ³¹ bja ⁵⁵ / ‘สนู’
<PY>	<PYEN AI> /pjɛn ³¹ ai ³³ / ‘บิน’
<HPY>	<HPYI> /phji ³¹ / ‘ผิวหนัง’
<GY>	<GYIP AI> /gjip ³¹ ai ³³ / ‘แถบ’
<KY>	<KYEP HTAP> /kjɛp ³¹ thap ³¹ / ‘รองเท้าแตะ’
<HKY>	<HKYENG> /khjɛŋ ³³ / ‘แดง’
<MY>	<MYI> /mji ³¹ / ‘ตา’
<NY>	<NYEP> /njɛp ³¹ / ‘น้ำมูก’

พยัญชนะควบกล้ำ	ตัวอย่าง
<BW>	<BWI> /bwi ³³ / 'สุภาพ'
<DW>	<DWI> /dwi ³¹ / 'หวาน'
<GW>	<GWI> /gwi ³¹ / 'สุนัข'
<LW>	<LWI> /lwi ³³ / 'ไหล'

1. พยัญชนะแรกเป็นหน่วยเสียงกัก เกิดที่ริมฝีปาก ปรากฏร่วมกับพยัญชนะที่สองที่เป็นหน่วยเสียง ลื่น รัว

 น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก /b/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงลื่นรัว /r/

<BRU>	/bru ³³ /	'งานศพ'
<BRAWNG>	/broŋ ³³ /	'หลอด'
<BRANG TAI>	/braŋ ³¹ tai ⁵⁵ /	'กระต่าย'

<PR> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม เกิดที่ริมฝีปาก /p/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงลื่นรัว /r/

<SIN PRAW>	/sin ³¹ pro ⁵⁵ /	'ทิศตะวันออก'
<PRU AI>	/pru ³³ ai ³³ /	'ออก'
<PRI AI>	/pri ³³ ai ³³ /	'เรียบ'

<HPR> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่ริมฝีปาก /ph/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงลื่นรัว /r/

<HPRAW>	/phro ³¹ /	'ขาว'
<HPRI>	/phri ³³ /	'เหล็ก'
<A-HPRE KAU AI>	/a ³¹ phre ³¹ kau ⁵⁵ ai ³³ /	'ปิด'

2. พยัญชนะแรกเป็นหน่วยเสียงกัก เกิดที่เพดานอ่อน ปรากฏร่วมกับพยัญชนะที่สองที่เป็นหน่วยเสียง ลื่น รัว

<GR> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน /g/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงลื่นรัว /r/

<GRAI>	/grai ³¹ /	'มาก'
<N-GRAU>	/n ³¹ grau ³¹ /	'ค้าง'
<N-DI GRAM>	/n ³¹ di ³³ gram ³¹ /	'แมงมุม'

<KR> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม เกิดที่เพดานอ่อน /k/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงลิ้นร่ว /r/

<KRU>	/kru ⁵⁵ /	'หก'
<KRE AI>	/kre ³³ ai ³³ /	'จบ'
<KRIT AI>	/krit ³¹ ai ³³ /	'กัดฟัน'

<HKR> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่เพดานอ่อน /kh/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงลิ้นร่ว /r/

<LAHKRU>	/la ³¹ khru ⁵⁵ /	'ดาตุ่ม'
<HKRAP AI>	/khrap ³¹ ai ³³ /	'ร้องไห้'
<HKANG HKRI>	/khaŋ ³¹ khri ³³ /	'ผักกาดดอง'

3. พยัญชนะแรกเป็นหน่วยเสียงกัก เกิดที่ริมฝีปาก ปรากฏร่วมกับพยัญชนะที่สองที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง

<BY> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก /b/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง /j/

<TAU BYEN>	/tau ³¹ bjen ⁵¹ /	'เต่า'
<SAP BYA>	/sap ³¹ bja ⁵⁵ /	'สบู่'
<BYING AI>	/bjin ³¹ ai ³³ /	'ดีด้วยฝ่ามือ'

<PY> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม เกิดที่ริมฝีปาก /p/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง /j/

<PYEN AI>	/pjɛn ³¹ ai ³³ /	'บิน'
<PYAW AI>	/pjɔ ³¹ ai ³³ /	'สบาย'
<PYIP AI>	/pijip ³¹ ai ³³ /	'บด'

<PHY> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่ริมฝีปาก /ph/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง /j/

<HPYI>	/phji ³¹ /	'ผิวหนัง'
<HPYE>	/phje ⁵⁵ /	'แผล'
<HPYEN LA>	/phjen ³³ la ³³ /	'ทหาร'

4. พยัญชนะแรกเป็นหน่วยเสียงกัก เกิดที่เพดานอ่อน ปรากฏร่วมกับพยัญชนะที่สองเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง

<GY> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน /g/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง /j/

<GYIT AI>	/gjit ⁴¹ ai ³³ /	'ผูก'
<GYIP AI>	/gjiip ⁴¹ ai ³³ /	'แคบ'
<GYEP AI>	/gjeip ⁴¹ ai ³³ /	'เหนียว'

<KY> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม เกิดที่เพดานอ่อน /k/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง /j/

<KYEP HTAP>	/kjep ⁴¹ thap ³¹ /	'รองเท้าแตะ'
<NAW KYU SI>	/no ⁴¹ kju ⁵⁵ si ³¹ /	'ถั่วฝักยาว'
<KYIN>	/kjin ³³ /	'ห่อ'

<HKY> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่เพดานอ่อน /kh/ ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง /j/

<A-HKYENG>	/a ⁴¹ khjen ³³ /	'สีแดง'
<N-HKYI>	/n ⁴¹ khji ³³ /	'มีด'
<A-HKYI<	/a ⁴¹ khje ³¹ /	'กระดุก'

5. พยัญชนะแรกเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ปรากฏร่วมกับพยัญชนะที่สองเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง

<MY> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก เกิดที่ริมฝีปาก /m/ ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง /j/

<MYI>	/mji ⁴¹ /	'ดา'
<NGA MYAK>	/ŋa ³³ mjak ⁵⁵ /	'เบ็ด'
<TSA MYET AI>	/ca ⁴¹ mjet ³¹ ai ³³ /	'ฟิง'

<NY> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก อาจเกิดที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /n/ ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง /j/ ³

<NYEP>	/njep ³¹ /	'น้ำมูก'
<SANYEN>	/sa ³¹ njen ⁵¹ /	'ผ้าซีริว'
<LANYAN AI>	/la ³¹ njan ³¹ ai ³³ /	'ซ่า'

6. พยัญชนะแรกเป็นหน่วยเสียงกัก ปรากฏร่วมกับพยัญชนะที่สองเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดควบคู่กันที่ตำแหน่งเพดานอ่อนกับริมฝีปาก

<BW> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก /b/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่ริมฝีปากร่วมกับเพดานอ่อน /w/

<BWI>	/bwi ³³ /	'สุภาพ'
-------	----------------------	---------

<DW> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง อาจเกิดที่ฟันหรือปุ่มเหงือก/d/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่ริมฝีปากร่วมกับเพดานอ่อน /w/

<DWI>	/dwi ³¹ /	'หวาน'
-------	----------------------	--------

<GW> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน /g/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่ริมฝีปากร่วมกับเพดานอ่อน /w/

<GWI>	/gwi ³¹ /	'สุนัข'
-------	----------------------	---------

7. พยัญชนะแรกเป็นหน่วยเสียงข้างลิ้น ปรากฏร่วมกับพยัญชนะที่สองซึ่งเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่ริมฝีปากร่วมกับเพดานอ่อน /w/

<LW> น่าจะเป็นอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะข้างลิ้น อาจเกิดที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /l/ ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ เกิดที่ริมฝีปากร่วมกับเพดานอ่อน /w/

<LWI>	/lwi ³³ /	'ไหล'
-------	----------------------	-------

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาคะฉิ่น เป็นพยัญชนะควบกล้ำที่เกิดร่วมกันของ 2 หน่วยเสียง โดยพยัญชนะแรก (C₁) จะเป็นหน่วยเสียงกัก เกิดที่ริมฝีปาก /b p ph/ หน่วยเสียงกัก ก้อง เกิดที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /d/ หน่วยเสียงกัก เกิดที่เพดานอ่อน /g k kh/ หน่วยเสียงนาสิก /m n/ หรือหน่วยเสียงข้างลิ้น เกิดที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /l/ และพยัญชนะที่สอง (C₂) จะเป็นหน่วยเสียงลิ้นร่ว เกิดที่ฟันหรือปุ่มเหงือก /r/ หน่วย

³ อักษร <NY> นี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ให้เป็นอักษรแทนพยัญชนะควบกล้ำ /nj/ คือ หน่วยเสียง /n/ เกิดร่วมกับหน่วยเสียง /j/ ตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์พยัญชนะควบกล้ำ ตามจริงแล้วน่าจะออกเสียงเป็น [ŋ]

เสียงกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง /j/ หรือหน่วยเสียงกึ่งสระ เกิดที่ริมฝีปากควบคู่กับกับเพดานอ่อน /w/ ซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ลักษณะการปรากฏร่วมของพยัญชนะควบกล้ำในภาษาคะฉิ่นที่วิเคราะห์จากระบบการเขียน โดยใช้ตัวอักษรโรมัน

พยัญชนะที่ 1 (C ₁)	พยัญชนะที่ 2 (C ₂)		
	<R> /r/	<Y> /j/	<W> /w/
 /b/	+	+	+
<P> /p/	+	+	-
<HP> /ph/	+	+	-
<D> /d/	-	-	+
<G> /g/	+	+	+
<K> /k/	+	+	-
<HK> /kh/	+	+	-
<M> /m/	-	+	-
<N> /n/	-	+	-
<L> /l/	-	-	+

ระบบสระ

ภาษาคะฉิ่นที่วิเคราะห์จากระบบการเขียนที่เป็นอักษรโรมัน มีจำนวนตัวอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว 8 ตัว ได้แก่ (A Ä E Ê È I U AW) น่าจะแทนเสียงสระต่อไปนี้ /a a: e e: ε i u o/ ตามลำดับดังแสดงไว้ในตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 เสียงสระภาษาคะฉิ่นที่วิเคราะห์จากระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน

ตำแหน่งของลิ้น ระดับของลิ้น	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	<I> /i/		<U> /u/
กลาง	<E> <Ē> /e/ /e:/		<AW> /o/
ต่ำ	<È> /ɛ/	<A> <Ā> /a/ /a:/	

- <Ā> น่าจะแทนหน่วยเสียงสระกลาง ต่ำ ปากไม่ห่อ เสียงยาว /a:/
- <MA-UN SI> /ma:³¹ un⁵¹ si³¹/ 'มะพร้าว'
- <CHYING HKRANG> /chiŋ³¹ khra:ŋ³¹/ 'ผักกาด'
- <GINKĀ SI> /gin³¹ ka:³³ si³¹/ 'แดงไทย'
- <A> น่าจะแทนหน่วยเสียงสระกลาง ต่ำ ปากไม่ห่อ เสียงสั้น /a/
- <JAHPA AI> /ja³¹ pha³¹ ai³³/ 'พอม'
- <GALU AI> /ga³¹ lu³¹ ai³³/ 'ขาว'
- <KAWA AI> /ka³¹ wa³¹ ai³³/ 'กั๊ด'
- <Ē> น่าจะแทนหน่วยเสียงสระหน้า กลาง ปากไม่ห่อ เสียงยาว /e:/
- <N-TĒN> /n³¹ te:n³³/ 'ริมฝีปาก'
- <MAYĒN> /ma³¹ je:n⁵¹/ 'น้ำลาย'
- <ZENDAU> /ze:n³¹ dau³¹/ 'กรรไกร'
- <E> น่าจะแทนหน่วยเสียงสระหน้า กลาง ปากไม่ห่อ เสียงสั้น /e/
- <HPYE> /phe⁵⁵/ 'แผล'
- <KE> /ke³¹/ 'ขาดแคลน'
- <TSANA DE> /ca³¹ na⁵⁵ de³¹/ 'ตอนเย็น'
- <È> น่าจะแทนหน่วยเสียงสระหน้า ต่ำ ปากไม่ห่อ /ɛ/
- <È> /ɛ³¹/ 'คำอุทาน'

ความสั้นยาวของเสียงสระในภาษาคะฉิ่นมีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์เฉพาะสำหรับบางหน่วยเสียงสระในระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน ได้แก่ อักษร <A> <Ā> และ <E> <Ē> ที่น่าจะเป็นรูปสระแทนหน่วยเสียงสระ /a/ /a:/ และ /e/ /e:/ ตามลำดับ

จากการศึกษาระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน จากเอกสารภาษาคะฉิ่นที่พิมพ์ตั้งแต่ปี ค.ศ.1954 จนถึงเอกสารที่พิมพ์ครั้งสุดท้ายเมื่อปี ค.ศ.1996 พบว่าเอกสารที่พิมพ์ในช่วงหลังจากปี 1980 ไม่ปรากฏการใช้ตัวอักษร <Ā> <Ē> และ <Ĕ> อีกต่อไป โดยใช้ <A> แทน <Ā> และ <E> แทน <Ē> <Ĕ> ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ คุณศิริพงษ์ สมาริตั้งมัน ซึ่งประกอบอาชีพการพิมพ์เอกสารภาษาคะฉิ่นมา 30 กว่าปี คุณศิริพงษ์ ได้ให้เหตุผลว่า ได้มีการยกเลิกการใช้ตัวอักษรเหล่านี้เพื่อทำให้เกิดความสะดวกในการพิมพ์ ถ้าหากยังใช้รูปแบบตัวอักษรที่มีสัญลักษณ์พิเศษอยู่ จะต้องสร้างเครื่องพิมพ์พิเศษที่มีสัญลักษณ์เหล่านี้อยู่ ซึ่งทำให้ไม่สะดวกในการพิมพ์ ทั้งนี้สอดคล้องกับที่ Smalley (1976:28) และธีระพันธ์ ล. ทองคำ (2526:18) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาระบบการเขียนสำหรับชนกลุ่มน้อยให้มีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ข้อหนึ่งคือ ความสะดวกในการพิมพ์ ซึ่งตัวเขียนของระบบเขียนที่ดี จะต้องมิในตัวที่ใช้เรียงพิมพ์ของโรงพิมพ์ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องคอมพิวเตอร์ เพราะจะทำให้การเผยแพร่เป็นไปได้โดยง่าย

<I>	น่าจะแทนหน่วยเสียงสระหน้า สูง ปากไม่ห่อ /i/	
<U-JI>	/u ³¹ ji ⁵⁵ /	'เหง็อก'
<SANIT>	/sa ³¹ nit ³¹ /	'เจ็ด'
<HKING MI>	/khiŋ ⁵⁵ mi ³¹ /	'หนึ่งพัน'
<AW>	น่าจะแทนหน่วยเสียงสระหลัง กลาง ปากห่อ /o/	
<LADAW>	/la ³¹ do ³³ /	'ฤดู'
<MAWDAW>	/mo ³³ do ³³ /	'รถยนต์'
<HPRAW AI>	/phro ³¹ ai ³³ /	'ขาว'

ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าในอดีตสระ <AW> อาจจะแทนหน่วยเสียงสระหลัง ต่ำ ปากห่อ /o/ Hanson จึงเลือกใช้อักษร <AW> แทน แต่ในปัจจุบันนี้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการออกเสียง /o/ จึงกลายเป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลาง ปากห่อ /o/ จากการสัมภาษณ์นายศิริพงษ์ สมาริตั้งมัน ซึ่งประกอบอาชีพเกี่ยวกับการพิมพ์เอกสารภาษาคะฉิ่น พบว่าในระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นของผู้พูดภาษาคะฉิ่นที่อาศัยอยู่ในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน จะเปลี่ยนมาใช้อักษร <O> แทน <AW> สำหรับหน่วยเสียงสระหลัง กลาง ปากห่อ /o/ เช่นเขียนคำว่า <MODO> แทนคำว่า <MAWDAW> ที่เขียนในอดีต ทั้งสองคำอ่านออกเสียงเหมือนกันว่า /mo³³ do³³/ 'รถยนต์' ซึ่งการปรับปรุงระบบการเขียนของผู้พูดภาษาคะฉิ่นที่อาศัยอยู่ในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน จาก <AW> มาเป็น <O> สำหรับหน่วยเสียงสระหลัง กลาง ปากห่อ /o/ นั้น

อาจจะเพื่อก่อให้เกิดความสับสนในการเขียนและการอ่านมากขึ้น เพราะใช้ตัวอักษรตรงกับเสียงที่ออกจริงมากขึ้น

<U>	น่าจะแทนหน่วยเสียงสระหลัง สูง ปากห่อ /u/	
<LABU>	/la ³¹ bu ⁵⁵ /	'กระโปรง'
<SUM BU>	/sum ³¹ bu ³¹ /	'กระเป๋ากะโปรง'
<U-MUN>	/u ³¹ mun ³³ /	'ขนนก'

สระประสม

สระประสมในภาษาคะฉิ่น เป็นสระประสมสองส่วน มีทั้งหมด 3 รูป ได้แก่ <OI> <AI> และ <AU> ซึ่งน่าจะแทนประสมสระ /oi/ /ai/ และ /au/ ตามลำดับ

<OI> น่าจะแทนสระประสมซึ่งเป็นเสียงสระหลัง กลาง ปากห่อ /o/ เลื่อนเป็นเสียงสระหน้า สูง ปากไม่ห่อ /i/

<A HTOI>	/ʔa ³¹ thoi ⁵¹ /	'สี่เหลี่ยม'
<HKOI>	/khai ³¹ /	'หอย'
<U LOI>	/u ³¹ loi ³³ /	'ควาย'

<AI> น่าจะแทนสระประสมซึ่งเป็นเสียงสระกลาง ล่าง ปากไม่ห่อ /a/ เลื่อนเป็นเสียงสระหน้า สูง ปากไม่ห่อ /i/

<HKAI KE>	/khai ⁵⁵ ke ³³ /	'นกแก้ว'
<TSING TAI>	/ciŋ ³¹ tai ³³ /	'หนอน'
<LAI KA>	/lai ³¹ ka ³³ /	'หนังสือ'

<AU> น่าจะแทนสระประสมซึ่งเป็นเสียงสระกลาง ล่าง ปากไม่ห่อ /a/ เลื่อนเป็นเสียงสระหลัง สูง ปากห่อ /u/

<KAU>	/kau ³¹ /	'ขั้วรถ'
<ZAU>	/zau ³¹ /	'เตา'
<N-GRAU>	/n ³¹ grau ³¹ /	'ค้ำ'

ระบบวรรณยุกต์

ระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมันไม่มีสัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ แต่ภาษาคะฉิ่นเป็นภาษามีวรรณยุกต์ ดังนั้นการออกเสียงคำแต่ละคำจึงต้องมีเสียงวรรณยุกต์ จึงน่าสนใจว่าคนคะฉิ่นจะอ่านคำที่มีรูปพ้องกันได้อย่างไร ในการหาคำตอบในเรื่องนี้ผู้วิจัยได้หาคำพ้องรูป ซึ่งเขียนเหมือนกันทุกประการ คือ มีรูปพยัญชนะและรูปสระเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกันเมื่อปรากฏในบริบทที่ต่างกัน อาทิ

รูปเขียน	ออกเสียง	ความหมาย
<WA>	/wa ⁵⁵ /	'ไม้ไผ่'
<WA>	/wa ³³ /	'กระท่อม'
<WA>	/wa ³¹ /	'หมู'
<WA>	/wa ⁵¹ /	'พ่อ'

ขั้นแรกผู้วิจัยให้เจ้าของภาษา คือ นางซารา อูสา ดูคำพ้องรูป <WA> ทีละคำโดยไม่ให้ความหมายของคำ ผู้วิจัยพบว่าเจ้าของภาษาเกิดความลังเลว่าจะออกเสียงคำด้วยเสียงวรรณยุกต์ใด พร้อมทั้งออกเสียงให้ผู้วิจัยฟัง 4 เสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวข้างต้น ต่อมาผู้วิจัยได้ให้คนเจ้าของภาษาดูคำพ้องรูป <WA> พร้อมกันทั้ง 4 คำ โดยไม่ได้ให้ความหมายของคำแต่ละคำ คือให้เจ้าของภาษาดูเฉพาะรูปเขียนที่เป็นอักษรโรมันเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าคนคะฉิ่นอาจจะมีลำดับของเสียงวรรณยุกต์อยู่ในความคิดเช่นเดียวกับคนไทยที่เรียงจากวรรณยุกต์ สามัญ เอก โท ตรี จัตวา ผลปรากฏว่าคนคะฉิ่นยังคงสับสนอยู่ว่าจะออกเสียงคำทั้ง 4 คำด้วยเสียงวรรณยุกต์ใดก่อน จึงสรุปได้ว่าคนคะฉิ่นไม่มีลำดับเสียงวรรณยุกต์อยู่ในความคิดและเจ้าของภาษาไม่สามารถออกเสียงคำพ้องรูปได้ ถ้าปราศจากความหมายของคำ ต่อมาผู้วิจัยได้ให้เจ้าของภาษาอ่านคำพ้องรูปแต่ละคำในประโยคที่มีบริบทให้ พบว่าเจ้าของภาษาสามารถอ่านคำเหล่านั้นได้ทันที โดยอาศัยความหมายจากบริบทในแต่ละประโยคนั้น บริบทที่ผู้วิจัยใช้คือ

<WA>	/wa ⁵⁵ /						
<TSI	KA	WA	TAWNG	LANGAI	HPAI	WA	AI >
/	ci ³³	ka ³¹	wa ³¹	toj ³¹	la ³¹ ɲai ⁵¹	phai ³³	wa ³¹ ai ³³ /
สรรพนาม	ไม้ไผ่	หลัง	หนึ่ง	แบก	Verb-marker		

บุรุษที่ 3 เอกพจน์

"เขาแบกไม้ไผ่ 1 ลำบนหลัง"

<WA> /wa³³/
 <TSI YI WA KAW NGA AI>
 / ci³¹ ji³¹ wa³³ ko³¹ ŋa³¹ ai³³/
 สรรพนาม กระต้อม บุพบท อยู่ Verb-marker
 บุรุษที่ 3 เอกพจน์
 'เขาอาศัยอยู่ในกระต้อม'

<WA> /wa³¹/
 <TSI WA MASUM REM AI>
 / ci³³ wa³¹ ma³¹ sum³³ rem³¹ ai³³/
 สรรพนาม หมู สาม เลียง Verb-marker
 บุรุษที่ 3 เอกพจน์
 'เขาเลี้ยงหมู 3 ตัว'

<WA> /wa⁵¹/
 <NYE A WA PALAWNG A-HKYENG HPUN AI>
 /nje³¹ a³¹ wa⁵¹ pa³¹ loŋ³¹ a³¹ khjeŋ³³ phun³³ ai³³/
 Possessive พ่อ เสือแดง สวม Verb-marker
 'พ่อของฉันสวมเสื้อสีแดง'

จากการทดสอบการอ่านคำพ้องรูปที่รูปพยัญชนะและรูปสระเหมือนกัน ผู้วิจัยพบว่าเจ้าของภาษาสามารถออกเสียงวรรณยุกต์ของแต่ละคำโดยใช้บริบทช่วย ถ้าปราศจากบริบทแล้วคนคะฉิ่นจะไม่ทราบว่าเป็นคำใด ทำให้อ่านไม่ถูก สรุปได้ว่าเจ้าของภาษาไม่มีปัญหาในการอ่านภาษาคะฉิ่นถ้ามีบริบท แม้ว่าจะไม่มีสัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ก็ตาม

เนื่องจากระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นใช้อักษรโรมันไม่มีสัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ แต่จากการทดสอบให้เจ้าของภาษาออกเสียงให้ฟังพบว่า มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง คือ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ /55/	เป็นเสียงสูง-ระดับ	[55]
หน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ /33/	เป็นเสียงกลาง-ระดับ	[33]
หน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ตก /51/	เป็นเสียงสูง-ตก	[51]
หน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ตก /31/	เป็นเสียงกลาง-ตก	[31]

ผู้วิจัยไม่อาจจะสรุปได้ว่า ในตอนที่ Hanson สร้างระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นโดยใช้อักษรโรมัน ภาษาคะฉิ่นมีเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมด 4 หน่วยเสียงหรือไม่ เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถวิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์จากระบบการเขียนที่เป็นอักษรโรมันได้ เพราะในระบบการเขียนที่เป็นอักษรโรมันไม่มีสัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ แต่หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ผู้วิจัยได้จากการทดสอบกับเจ้าของภาษาคือนางซารา อูสา ก็ไม่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาคะฉิ่นเมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา ตอนที่ Hanson สร้างระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมัน ทั้งนี้เนื่องจากนางซารา อูสาเป็นคนในสมัยปัจจุบัน ดังนั้นเสียงวรรณยุกต์ที่นางซารา อูสาออกเสียงให้ฟังอาจจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ภาษาคะฉิ่นในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะแตกต่างจากเสียงวรรณยุกต์ภาษาคะฉิ่นในอดีต

สาเหตุที่ระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นที่เป็นอักษรโรมันไม่มีสัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ อาจเนื่องมาจาก Hanson สร้างระบบมาเขียนภาษาคะฉิ่น โดยใช้อักษรโรมันและอิงกฎเกณฑ์การเขียนบางประการจากระบบการเขียนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีใช้ภาษาที่มีวรรณยุกต์ จึงไม่มีสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ ระบบการเขียนภาษาที่มีวรรณยุกต์ ถ้ามิได้ใช้สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในการอ่าน อาจจะทำให้การอ่านออกเสียงผิดเพี้ยนไปได้ ดังที่ Gudschinsky (1970:447) กล่าวไว้ว่า “ในการอ่านภาษาที่มีวรรณยุกต์แต่ไม่มีสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ พบว่าบางครั้งเจ้าของภาษาเองเกิดความสับสนว่าจะออกเสียงคำบางคำที่ไม่พบบ่อยในภาษาอย่างไร ด้วยเสียงวรรณยุกต์ใด หากเป็นเช่นนี้จะเป็นเหตุให้คนรุ่นต่อไปออกเสียงผิดเพี้ยนไปได้มาก” ด้วยเหตุนี้ในการสร้างระบบการเขียนภาษาคะฉิ่นโดยใช้อักษรไทย ผู้วิจัยจะคำนึงเรื่องการใช้สัญลักษณ์บอกเสียงวรรณยุกต์ด้วย ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาตามที่ Gudschinsky ได้กล่าวไว้